

بررسی مقایسه‌ای میزان تولید علم

اعضای هیات علمی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی

دانشگاه‌های دولتی و دانشگاه‌های آزاد اسلامی استان تهران از سال ۱۳۷۵-۱۳۸۵

دکتر زهره میر حسینی^۱ - اعظم مهری^۲

مقدمه و بیان مسأله

اطلاعات علمی و فنی، نقش مهمی در پیشبرد اهداف و سیاست‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی دارد. در عصری که دانشمندان و مخترعان با سرعتی سبیل‌آسا به تولید اطلاعات علمی می‌پردازند، هیچ محقق نمی‌تواند همه اطلاعات موجود را بررسی و تجزیه و تحلیل کند. به ناچار محققان باید به گزینش منابع و راه‌های مناسب برای کسب و تولید اطلاعات علمی روی آورند.

دانشگاه‌ها به عنوان مرکز فعالیت‌های پژوهشی و اعضای هیات علمی از مهمترین عناصر توسعه و عامل مهم انتقال علم و از مهمترین مولفه‌های نظام آموزش عالی و اساسی‌ترین عناصر توسعه و پیشرفت هر کشوری به شمار می‌آیند. در حقیقت دانشگاه‌ها مکان مناسبی برای تربیت متخصصین کارآمد جهت حفظ و نگهداری اندیشه‌ها و انتقال آنها به نسل بعدی هستند که اینکار برنامه ریزی منسجم و دقیقی را می‌طلبد.

رسالت خاص و نقش اساسی اعضای هیات علمی در دانشگاه‌ها و فعالیت پژوهشی آنان و انتشار آنها برای دانشگاه‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و عملاً شهرت و اعتبار یک دانشگاه بستگی به کارایی آن دارد و به همین دلیل در دانشگاه‌های آمریکا این موضوع را در قالب طنز آمیز "چاپ کردن یا مردن" (Publish or Perish) بیان می‌دارند. (مخسینی، ۱۳۷۲، ۲۱۹)

یکی از پیامدها و محصولات عملکرد اعضای هیات علمی، تولید اطلاعات علمی است که به صورت منابع اطلاعاتی اعم از کتاب، مقاله، گزارش و... ارائه می‌شود. به دلیل وجود چنین تولیدات و این گونه روند مصرفی در سطح جامعه علمی شاخص باروری علمی در این حوزه معنا پیدا می‌کند. شاخص باروری علمی یکی از انواع شاخص‌هایی است که در چند دهه اخیر برای سنجش فعالیت‌های علمی وضع گردیده و مورد توجه صاحب نظران علمی و سیاست‌گذاران علم واقع شده است، که بوسیله آن می‌توان وضعیت فعالیت‌های علمی را به زبان کمی بیان کرد و به اندازه‌گیری آن پرداخت و از این طریق به تصویری عینی از فعالیت‌های علمی در یک کشور و یا در حوزه‌های خاص دست یافت.

یکی از راه‌های تعیین شاخص باروری علمی، مراجعه به منابعی است که مشخص می‌کند طی یک‌سال در یک حوزه علم، چه تعداد منابع اطلاعاتی و علمی تولید شده است؛ که رایج‌ترین آن، مراجعه به منبع SCI برای دستیابی به مقالات چاپ شده و یا آمار کتاب‌ها و مقاله‌های انتشار یافته در آن حوزه خاص طی یک‌سال یا دوره‌ای مشخص است.

چکیده:

این پژوهش به بررسی مقایسه‌ای میزان تولید علم اعضای هیات علمی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های دولتی و دانشگاه‌های آزاد اسلامی استان تهران از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵ و عوامل موثر در کاهش تولیدات علمی پرداخته است.

پژوهش حاضر با استفاده از روش پیمایشی - مقایسه‌ای صورت گرفته است و اطلاعات مورد نیاز از طریق پرسشنامه جمع‌آوری شده است. در این پژوهش، میزان تولیدات علمی در قالب تالیف و ترجمه کتاب، مقاله، طرح‌های تحقیقاتی و... مورد توجه بوده است.

جامعه مورد پژوهش شامل ۴۲ نفر از اعضای هیات علمی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های دولتی و دانشگاه‌های آزاد اسلامی استان تهران است. زنان ۶۴/۳ درصد و مردان ۳۵/۷ درصد از اعضای هیات علمی گروه‌های تابداری را تشکیل می‌دهند.

اکثر اعضای هیات علمی دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی بین ۴۰ تا ۵۰ و بیشتر از ۵۰ سال دارند. نتایج نشان می‌دهد اکثریت اعضای هیات علمی [۷۳/۸ درصد] دارای مدرک دکترا هستند و اکثریت آنها، ۶۹ درصد در مرتبه علمی استادیاری می‌باشند.

اکثریت اعضای هیات علمی دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی با ۶۶/۷ درصد بین ۱۰-۲۰ سال سابقه خدمت دارند اکثریت اعضای هیات علمی با ۷۸/۶ درصد دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی در وضعیت استخدام قطعی هستند.

یافته‌ها همچنین نشان می‌دهد که میزان آشنایی به زبان انگلیسی اعضای هیات علمی نسبت به سایر زبان‌ها ۴۲/۸ درصد بالاتر است. مقایسه نتایج نشان داد که دو دانشگاه مورد مطالعه از لحاظ تولید مقالات در نشریات داخلی غنی‌تر بوده‌اند و عواملی مانند طولانی بودن مراحل تصویب طرح‌ها، کتب تالیفی و ترجمه‌های ارائه‌شده تا مرحله چاپ وجود موانع مختلف برای شرکت در سمینارها و کنفرانس‌ها ضعف امکانات پژوهشی از موانع مؤثر در تولید علم به شمار می‌روند. فرضیه پژوهش مبنی بر این که تولید علم در بین اعضای هیات علمی دانشگاه‌های دولتی بیشتر از دانشگاه آزاد اسلامی است نیز در این تحقیق تأیید شده است.

کلید واژه:

تولید اطلاعات علمی - اعضای هیات علمی گروه‌های کتابداری - دانشگاه دولتی - دانشگاه آزاد اسلامی - استان تهران

در این پژوهش سعی شده است تا میزان تولید علم اعضای هیات علمی گروه‌های کتابداری در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران بررسی شود.

در بررسی حاضر کوشش شده است تا آنچه که اعضای هیات علمی گروه‌های کتابداری در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران به اعتبار منزلت پژوهشی خود (از سال ۱۳۷۵ - ۱۳۸۵) به صورت مکتوب (کتاب، مقاله، طرح پژوهشی یا گزارش تحقیق) تالیف یا ترجمه کرده اند و یا در کنفرانس‌ها و گردهمایی‌ها ارائه نموده‌اند، از نقطه نظر کمی مورد بررسی و مقایسه قرار گیرد، تا نشان داده شود که طی این بازه سال، آیا تولید علم در دانشگاه‌های دولتی روند رو به رشد بیشتری داشته است یا در دانشگاه‌های آزاد اسلامی.

در این راستا لازم است تا نیاز به اطلاعات علمی، منابع اطلاع رسانی مورد نیاز و موارد استفاده آنها، الگوهای دستیابی به اطلاعات علمی، و عوامل موثر در کاهش تولید اطلاعات مشخص شود.

اهمیت پژوهش

ارزیابی و بررسی تولید اطلاعات علمی اعضای هیات علمی گروه‌های کتابداری در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران از جنبه های زیر می‌تواند اهمیت داشته باشد.

۱- با استفاده از آن می‌توان به‌طور کلی با اهم فعالیت‌های علمی انجام شده توسط اعضای هیات علمی گروه کتابداری در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران آشنا شویم.

۲- با استفاده از آن می‌توان در راستای برنامه ریزی، سیاست‌گذاری صحیح و شناخت وضعیت تولید اطلاعات علمی در گذشته، حال و آینده تحول قابل توجهی در آن ایجاد نمود.

۳- فراهم نمودن امکانات لازم جهت هدف دار کردن فعالیت‌های علمی و تعیین اولویت‌های پژوهشی گروه‌های کتابداری در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران.

۴- امکان شناسایی ظرفیت‌ها، توانایی‌ها، قابلیت‌ها و همچنین کمبودها و نقاط ضعف موجود جهت تولید اطلاعات علمی گروه‌های کتابداری در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران.

در هر صورت هدف تحقیق میزان و مقایسه تولید علم اعضای هیات علمی گروه کتابداری دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی و عوامل موثر در کاهش این تولیدات می باشد که از این طریق عوامل موثر و موانع و خلاءها و محدودیت‌های اعضای هیات علمی در تولید اطلاعات مورد بررسی قرار می‌گیرد.

اهداف تحقیق

هدف اصلی پژوهش، تعیین میزان تولید و مقایسه تولید اطلاعات علمی توسط اعضای هیات علمی گروه کتابداری در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران و عوامل موثر در کاهش این تولیدات است.

پرسش‌های اساسی پژوهش

۱- اطلاعات علمی تولیدشده توسط اعضای هیات علمی گروه‌های

کتابداری در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران به چه صورت بوده و گرایش آن به کدام تولید علمی بوده است (کتاب، مقاله، طرح‌های تحقیقاتی...)?

۲- آشنایی اعضای هیات علمی گروه‌های کتابداری در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران به زبان‌های خارجی برای تولید اطلاعات علمی در چه حد است؟

۳- روند تولید علم در طول سال‌های مورد پژوهش در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی چگونه بوده است؟

۴- چه میزان از اطلاعات تولید شده توسط اعضای هیات علمی گروه‌های کتابداری در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران تالیفی و چه میزان ترجمه بوده است؟

۵- موثرترین موانع در تولید اطلاعات علمی از نظر جامعه مورد پژوهش کدامند؟

۶- انتشار تولیدات علمی در داخل و خارج از کشور در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران به چه میزان است؟

۷- اعضای هیات علمی گروه‌های کتابداری در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران بیشتر از چه نوع منابع اطلاعاتی برای تولید اطلاعات استفاده کرده‌اند؟

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه‌های این پژوهش عبارتند از:

میزان تولید علم در میان اعضای هیات علمی دانشگاه‌های دولتی بیش از اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی است.

متغیرهای پژوهش

متغیرهای این پژوهش شامل متغیر مستقل و متغیر وابسته به شرح زیر می‌باشد:

الف) متغیرهای مستقل: اعضای هیات علمی گروه‌های کتابداری دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران.

ب) متغیر وابسته: تمامی اطلاعات تولید شده شامل کتاب، مقالات و طرح‌های پژوهشی است.

جامعه آماری پژوهش

جامعه آماری این پژوهش عبارت است از کلیه اعضای هیات علمی رسمی (قطعی، آزمایشی، پیمانی) دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، دانشگاه تهران، دانشگاه الزهراء، دانشگاه تربیت مدرس، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشگاه شاهد، دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه تربیت معلم که شامل ۴۲ نفر که با مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر و با مرتبه‌های دانشگاهی: مربی، استادیار، دانشیار و استاد در دانشگاه‌های آزاد اسلامی و دولتی استان تهران به تدریس و پژوهش اشتغال دارند.

نوع و روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کاربردی با رویکردی توصیفی - تحلیلی و به روش پیمایشی انجام شده است. پژوهش درصدد است تا با استفاده از این روش و روش‌های آماری توصیفی و استنباطی تولید علم اعضای

جدول ۱. توزیع فراوانی میزان انتشارات کتاب تخصصی در رشته موضوعی به زبان فارسی توسط اعضای هیات علمی مورد مطالعه طی سالهای ۷۵ الی ۸۵

کتاب فارسی	دانشگاه دولتی		دانشگاه آزاد		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
تالیف	۱۷	۳۸/۶	۲۷	۶۱/۲	۴۴	۱۰۰/۰
ترجمه	۱۲	۵۲/۲	۱۱	۴۷/۸	۲۳	۱۰۰/۰
گردآوری	۵	۲۵/۵	۶	۵۴/۵	۱۱	۱۰۰/۰
ویراستاری	۱۱	۶۸/۸	۵	۳۱/۳	۱۶	۱۰۰/۰
جمع	۴۵	۲۷/۹	۴۹	۵۲/۱	۹۴	۱۰۰/۰

چنانچه در جدول ۱ ملاحظه می شود طی سالهای ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵ توسط اعضای هیات علمی مورد مطالعه، ۹۴ عنوان کتاب تخصصی به زبان فارسی، تالیف، ترجمه، گردآوری، یا ویراستاری شده است که سهم اعضای هیات علمی دانشگاههای دولتی با ۴۵ عنوان ۴۷/۹ درصد و سهم اعضای هیات علمی دانشگاههای آزاد اسلامی با ۴۹ عنوان، ۵۲/۱ درصد بوده است. چنانچه ملاحظه می شود، در انتشار کتاب تخصصی، تفاوت زیادی بین دو گروه دیده نمی شود. در ضمن، بیشترین نوع انتشار به صورت تالیف بوده که سهم اعضای هیات علمی دولتی، ۳۸/۶ درصد و دانشگاههای آزاد اسلامی، ۶۱/۴ درصد بوده است.

جدول ۲. توزیع فراوانی انتشار کتاب تخصصی به زبان غیر فارسی توسط اعضای هیات علمی مورد مطالعه

کتاب غیر فارسی	دانشگاه دولتی		دانشگاه آزاد		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
تالیف	۱	۲۵/۰	۳	۷۵/۰	۴	۱۰۰
ترجمه	۴	۵۰/۰	۴	۵۰/۰	۸	۱۰۰
گردآوری	۲	۶۶/۷	۱	۳۳/۳	۳	۱۰۰
ویراستاری	۱	۵۰/۰	۱	۵۰/۰	۲	۱۰۰
جمع	۸	۲۷/۱	۹	۵۲/۹	۱۷	۱۰۰

چنانچه در جدول فوق ملاحظه می شود، تنها ۱۷ عنوان کتاب تخصصی به زبان غیر فارسی توسط اعضای هیات علمی مورد مطالعه تولید شده است که ۸ مورد برابر ۴۷/۱ درصد آن توسط اعضای هیات علمی دانشگاههای دولتی و ۹ مورد آن برابر با ۵۲/۹ درصد توسط اعضای هیات علمی دانشگاههای آزاد اسلامی تهیه و تدوین و منتشر شده است. بنابراین مانند کتابهای فارسی سهم اعضای هیات علمی دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی تقریباً یکسان می باشد. که از بین کتابهای غیر فارسی منتشر شده سهم بیشتری متعلق به ترجمه کتب غیر فارسی است.

جدول ۳. توزیع فراوانی انتشار مقاله در نشریات داخلی توسط اعضای هیات علمی مورد مطالعه

مقاله در نشریه داخلی	دانشگاه دولتی		دانشگاه آزاد		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
تالیف	۱۵۱	۶۱/۹	۹۳	۳۸/۱	۲۴۴	۱۰۰
ترجمه	۲۸	۳۴/۵	۹۱	۶۵/۵	۱۱۹	۱۰۰
گردآوری	۲	۲۵/۰	۶	۷۵/۰	۸	۱۰۰
ویراستاری	۲۷	۹۲/۵	۳	۷/۵	۳۰	۱۰۰
جمع	۲۰۸	۵۵/۲	۱۹۳	۴۴/۸	۴۰۱	۱۰۰

چنانچه در جدول فوق ملاحظه می شود ۴۳۱ عنوان مقاله در نشریات داخلی توسط اعضای هیات علمی منتشر شده است که ۲۳۸ مورد، با نسبت ۵۲/۲ درصد توسط اعضای هیات علمی دانشگاههای دولتی و ۱۹۳

هیات علمی گروههای کتابداری در استان تهران را مورد بررسی و مقایسه قرار می دهد.

ابزار و شیوه گردآوری اطلاعات

در این پژوهش از پرسشنامه استفاده شده که دارای ۱۷ سؤال بسته برای اعضای هیات علمی است. در این پرسشنامه، ۷ مورد اول مربوط به خصوصیات فردی اعضای هیات علمی است و پرسشهای شماره ۸ تا ۱۷ هم مربوط به تولیدات علمی و فعالیت های پژوهشی آنان است. پرسشنامه ها به صورت حضوری توزیع و پس از تکمیل هم به صورت حضوری جمع آوری شد.

روش آماری و تجزیه و تحلیل داده ها

یافته های این پژوهش پس از جمع آوری با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی و بوسیله بسته نرم افزار spss و Excle تجزیه و تحلیل اطلاعات مورد نیاز انجام گرفت و نتایج به صورت جداول و نمودارهای آماری استخراج گردید.

محدودیت های پژوهش

در راستای انجام این پژوهش محدودیت های ذیل وجود داشت:

۱. عدم دسترسی به تعدادی از افراد جامعه پژوهش به دلیل پراکندگی دانشگاهها در سطح استان.

۲. داشتن سمت های اجرایی تعدادی از افراد جامعه مورد پژوهش.

۳. عدم توجه و رغبت و عدم پر کردن پرسشنامه به دلایل مختلف از جمله کمبود وقت - مشکلات کاری - عدم انگیزه از دریافت و تکمیل پرسشنامه. در پژوهش های پیشین سعی شده است تولیدات و موانع مؤثر در کاهش تولید علم اعضای هیات علمی مورد پژوهش مورد بررسی قرار گیرد در پژوهش حاضر علاوه بر این هدف مقایسه ای بین آنها صورت گرفته است و پژوهش حاضر با استفاده از روش پیمایشی - مقایسه ای به بررسی و مقایسه تولید اطلاعات علمی توسط اعضای هیات علمی گروه های کتابداری در دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران طی سال های ۷۵-۸۵ پرداخته است.

جامعه پژوهش ۴۲ نفر از اعضای هیات علمی تمام وقت (پیمانی، رسمی) است یافته های پژوهش نشان می دهد که بیشترین تولیدات علمی در دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی به صورت تالیفی و انتشار مقاله در نشریات داخلی بوده است.

آزمون فرضیه پژوهش نشان داده است که تولید اطلاعات علمی در بین اعضای هیات علمی دانشگاه های دولتی بیشتر از دانشگاه های آزاد اسلامی می باشد.

در این قسمت، یافته های حاصل از اجرای ابزار پژوهش مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می گیرد. تجزیه و تحلیل بر اساس رسم جدول های توزیع فراوانی اساس کار این فصل را تشکیل می دهد و به لحاظ موضوع پژوهش که مقایسه ای از تولید مهم بین هیات های علمی گروه های کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه های آزاد اسلامی و دانشگاه های دولتی است، تمامی جدول های آماری به تفکیک اعضای هیات های دو گروه مورد بررسی قرار گرفته است.

مورد، با نسبت ۴۴/۸ درصد توسط اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی بوده است. با توجه به جدول فوق می‌توان گفت سهم هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی در تولید مقاله و انتشار آن در نشریات داخلی بیشتر بوده است. در ضمن بیشتر مقالات به صورت تألیف و یا ترجمه ارائه شده است.

جدول ۴. توزیع فراوانی انتشار مقاله در نشریات خارجی توسط اعضای هیأت علمی مورد مطالعه

مقاله در نشریه خارجی	دانشگاه دولتی		دانشگاه آزاد		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
تألیف	۲۷	۱۰۰	۰	۰	۲۷	۱۰۰
ترجمه	۷	۸۷.۵	۱	۱۲.۵	۸	۱۰۰
گروه‌آوری	۰	۰	۲	۱۰۰	۲	۱۰۰
ویراستاری	۳	۱۰۰	۰	۰	۳	۱۰۰
جمع	۳۷	۹۲.۵	۳	۷.۵	۴۰	۱۰۰

چنانچه در جدول فوق ملاحظه می‌شود ۴۰ مورد مقاله در نشریات خارجی توسط اعضای هیأت علمی انتشار یافته است که ۳۷ مورد با نسبت ۹۲/۵ درصد توسط هیأت علمی در دانشگاه‌های دولتی و ۳ مورد، با نسبت ۷/۵ درصد توسط هیأت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی بوده است. با توجه به جدول فوق می‌توان گفت انتشار مقاله در نشریات خارجی به خاص توسط دانشگاه‌های دولتی صورت گرفته است.

جدول ۵. توزیع فراوانی ارائه مقاله در سمینارهای داخلی توسط اعضای هیأت علمی مورد مطالعه

مقاله در سمینار داخلی	دانشگاه دولتی		دانشگاه آزاد		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
تألیف	۶۹	۷۸.۲	۱۹	۲۱.۶	۸۸	۱۰۰
ترجمه	۰	۰	۴	۱۰۰	۴	۱۰۰
گروه‌آوری	۶	۶۶.۲	۷	۵۳.۸	۱۳	۱۰۰
ویراستاری	۲	۵۰	۲	۵۰	۴	۱۰۰
جمع	۷۷	۷۰.۶	۲۲	۲۹.۴	۹۹	۱۰۰

چنانچه در جدول فوق ملاحظه می‌شود، ۱۰۹ مورد مقاله در سمینارهای داخلی توسط اعضای هیأت علمی ارائه شده است. که ۷۷ مورد، با نسبت ۷۰/۶ درصد توسط هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی و ۳۲ مورد، با نسبت ۲۹/۴ درصد توسط هیأت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی بوده است. بنابراین در این قسمت نیز سهم تولید مقالات علمی و ارائه آن در سمینارهای داخلی از سوی هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی به مراتب بیشتر از هیأت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی بوده است.

جدول ۶. توزیع فراوانی ارائه مقالات در سمینارهای خارجی توسط هیأت علمی مورد مطالعه

مقاله در سمینار خارجی	دانشگاه دولتی		دانشگاه آزاد		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
تألیف	۲۵	۸۸.۲	۶	۱۱.۸	۳۱	۱۰۰
ترجمه	۱	۲۵.۰	۳	۷۵.۰	۴	۱۰۰
گروه‌آوری	۰	۰	۱	۱۰۰	۱	۱۰۰
ویراستاری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جمع	۲۶	۸۲.۱	۱۰	۱۷.۹	۳۶	۱۰۰

چنانچه در جدول فوق ملاحظه می‌شود، ۵۶ مورد مقاله در سمینارهای خارجی ارائه شده است که سهم هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی، ۴۶ مورد برابر ۸۲/۱ درصد و سهم هیأت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی، ۱۰ مورد برابر ۱۷/۹ درصد بوده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، در این قسمت نیز میزان زیادی از تولیدات علمی توسط هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی صورت گرفته است. لازم به توضیح است مقالات تولید شده اکثراً به صورت تألیف بوده است.

جدول ۷. توزیع فراوانی ارائه گزارش طرح‌های پژوهشی توسط اعضای هیأت علمی مورد مطالعه

گزارش طرح‌های پژوهشی	دانشگاه دولتی		دانشگاه آزاد		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
تألیف	۷۱	۶۴.۰	۴۰	۳۶.۰	۱۱۱	۱۰۰
ترجمه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
گروه‌آوری	۵	۱۰۰	۰	۰	۵	۱۰۰
ویراستاری	۱	۱۰۰	۰	۰	۱	۱۰۰
جمع	۷۷	۶۵.۸	۴۰	۳۴.۲	۱۱۷	۱۰۰

چنانچه در جدول فوق ملاحظه می‌شود، ۱۱۷ مورد گزارش طرح‌های پژوهشی توسط هیأت علمی مورد مطالعه ارائه شده است که ۷۷ مورد برابر ۶۵/۸ درصد آن توسط هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی و ۴۰ مورد آن برابر با ۳۴/۲ درصد توسط هیأت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی تولید شده است. در ارائه گزارش‌های پژوهشی نیز، سهم دانشگاه‌های دولتی تقریباً دو برابر دانشگاه‌های آزاد اسلامی بوده است.

جدول ۸. توزیع فراوانی میزان آشنایی اعضای هیأت علمی مورد مطالعه با زبان انگلیسی

انگلیسی	دانشگاه دولتی		دانشگاه آزاد		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
عالی	۸	۳۸/۱	۱۰	۴۷/۶	۱۸	۴۲/۹
خوب	۱۱	۵۲/۴	۱۰	۴۷/۶	۲۱	۵۰/۰
متوسط	۱	۴/۸	۱	۴/۸	۲	۴/۸
بی‌بافت	۱	۴/۸	۰	۰/۰	۱	۲/۴
جمع	۲۱	۱۰۰	۲۱	۱۰۰	۴۲	۱۰۰

چنانچه در جدول فوق ملاحظه می‌شود، ۳۸/۱ درصد اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی، میزان آشنایی با زبان انگلیسی را عالی ارزیابی کرده‌اند. ۵۲/۴ درصد در حد خوب و ۴/۸ درصد متوسط میزان آشنایی با زبان انگلیسی خود را ارزیابی کرده‌اند. در حالی که در دانشگاه آزاد اسلامی، ۴۷/۶ درصد میزان آشنایی را در حد عالی، ۴۷/۶ درصد در حد خوب و ۴/۸ درصد در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. با توجه به نتایج جدول فوق اعضای هیأت علمی در دانشگاه‌های آزاد اسلامی تا حدودی تسلط بیشتری نسبت به اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی داشته‌اند.

جدول ۹. توزیع فراوانی میزان آشنایی اعضای هیأت علمی مورد مطالعه با زبان فرانسه

جمع	دانشگاه آزاد	دانشگاه دولتی	فرانسه	
			تعداد	درصد
۳	۱	۲	تعداد	۹/۵
			درصد	۲/۱
۹	۶	۳	تعداد	۳
			درصد	۲۸/۶
۲۱/۴	۲۸/۶	۱۴/۳	تعداد	۱۱
			درصد	۲۳/۸
۱۶	۵	۱۱	تعداد	۵
			درصد	۲۳/۸
۳۸/۱	۲۳/۸	۵۲/۴	تعداد	۵
			درصد	۲۳/۸
۱۴	۹	۵	تعداد	۲۱
			درصد	۴۲/۹
۴۲	۲۱	۲۱	تعداد	۲۱
			درصد	۱۰۰
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع	درصد

چنانچه در جدول فوق ملاحظه می‌شود، ۹/۵ درصد اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی اظهار داشته‌اند، میزان آشنایی آنها با زبان فرانسه در حد خوبی است. ۱۴/۳ درصد متوسط و ۵۲/۴ درصد ضعیف و ۲۳/۸ درصد وضعیت میزان آشنایی خود را مشخص نکرده‌اند. در اعضای هیأت علمی نیز ۴/۸ درصد خوب، ۲۸/۶ درصد متوسط، ۲۳/۸ درصد ضعیف و ۴۲/۹ درصد نیز میزان آشنایی خود را مشخص نکرده‌اند. بنابراین چنانچه ملاحظه می‌شود، میزان آشنایی با زبان فرانسه در اعضای هیأت علمی مورد مطالعه، در وضعیت مطلوبی قرار ندارد.

جدول ۱۰. توزیع فراوانی میزان آشنایی اعضای هیأت علمی مورد مطالعه با زبان آلمانی

جمع	دانشگاه آزاد	دانشگاه دولتی	آلمانی	
			تعداد	درصد
۱	۰	۱	تعداد	۴/۸
			درصد	۲/۶
۲	۲	۰	تعداد	۰/۰
			درصد	۱۱/۱
۵/۱	۱۱/۱	۰/۰	تعداد	۸
			درصد	۲۳/۱
۹	۵/۶	۳۸/۱	تعداد	۵
			درصد	۳
۲۳/۱	۱۶/۷	۲۳/۸	تعداد	۷
			درصد	۲۳/۳
۸	۳	۵	تعداد	۲۱
			درصد	۶۶/۷
۲۰/۵	۱۶/۷	۲۳/۸	تعداد	۲۱
			درصد	۴۸/۷
۱۹	۱۲	۷	تعداد	۲۱
			درصد	۶۶/۷
۴۸/۷	۱۸	۲۱	تعداد	۲۱
			درصد	۱۰۰
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع	درصد

چنانچه در جدول فوق ملاحظه می‌شود، یک نفر معادل ۴/۸ درصد در اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی، میزان آشنایی خود با زبان آلمانی را در حد عالی ارزیابی کرده است. ۳۸/۱ درصد از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی این میزان را در حد متوسط و ۲۳/۸ درصد ضعیف ارزیابی کرده‌اند ضمن اینکه ۳۳/۳ درصد میزان آشنایی خود با زبان آلمانی را مشخص نکرده‌اند. در اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی ۱۱/۱ درصد میزان آشنایی با زبان آلمانی را خوب، ۵/۶ درصد متوسط، ۱۶/۷ درصد ضعیف و ۶۶/۷ درصد پاسخی به میزان آشنایی با زبان آلمانی نداده‌اند. در این قسمت نیز، مشاهده می‌شود اعضای هیأت علمی مورد مطالعه چندان آشنایی با زبان آلمانی ندارند.

جدول ۱۱. توزیع فراوانی میزان آشنایی اعضای هیأت علمی مورد مطالعه با زبان عربی

جمع	دانشگاه آزاد	دانشگاه دولتی	عربی	
			تعداد	درصد
۱	۰	۱	تعداد	۴/۸
			درصد	۰/۰
۲/۴	۲	۵	تعداد	۲۳/۸
			درصد	۹/۵
۷	۴	۱۱	تعداد	۱۱
			درصد	۵۲/۴
۱۶/۷	۱۹/۰	۵۲/۴	تعداد	۳
			درصد	۱۴/۳
۱۵	۳	۳	تعداد	۱۴/۳
			درصد	۱۲
۳۵/۷	۱۹/۰	۵۲/۴	تعداد	۱
			درصد	۴/۸
۶	۳	۳	تعداد	۲۱
			درصد	۲۱
۱۴/۳	۱۴/۳	۱۴/۳	تعداد	۲۱
			درصد	۲۱
۱۳	۱۲	۱	تعداد	۲۱
			درصد	۲۱
۳۱/۰	۵۷/۱	۴/۸	تعداد	۲۱
			درصد	۲۱
۴۲	۲۱	۲۱	تعداد	۲۱
			درصد	۱۰۰
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع	درصد

چنانچه در جدول فوق ملاحظه می‌شود ۴/۸ درصد از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی، میزان آشنایی خود با زبان عربی را در حد عالی ارزیابی کرده‌اند. ۲۳/۸ درصد این میزان را خوب، ۵۲/۴ درصد در حد متوسط و ۱۴/۳ درصد این میزان را در حد ضعیف ارزیابی کرده‌اند. ضمن این که ۴/۸ درصد به این سؤال پاسخی نداده‌اند. در دانشگاه‌های آزاد اسلامی نیز ۹/۵ درصد میزان آشنایی خود را در حد خوب، ۱۹ درصد در حد متوسط و ۱۴/۳ درصد نیز ضعیف ارزیابی کرده‌اند. در جدول فوق مشاهده می‌شود اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی با زبان عربی آشنایی داشته‌اند.

جدول ۱۲. توزیع فراوانی منابع مورد استفاده برای تولید اطلاعات علمی توسط اعضای هیأت علمی

جمع	دانشگاه آزاد	دانشگاه دولتی	منابع	
			تعداد	درصد
۲۲	۱۲	۱۰	تعداد	۲۷/۶
			درصد	۵۷/۱
۵۲/۴	۱۲	۱۰	تعداد	۲۷/۶
			درصد	۵۷/۱
۲۲/۰	۱۰	۱۰	تعداد	۲۷/۶
			درصد	۲۷/۶
۲۰	۱۰	۱۰	تعداد	۲۷/۶
			درصد	۲۷/۶
۲۷/۶	۱۲	۱۲	تعداد	۲۷/۶
			درصد	۲۷/۶
۲۲	۱۲	۱۲	تعداد	۲۷/۶
			درصد	۲۷/۶
۵۷/۱	۵۷/۱	۵۷/۱	تعداد	۱۱
			درصد	۵۲/۴
۱۶	۵	۱۱	تعداد	۱۰
			درصد	۲۳/۸
۳۸/۱	۲۳/۸	۵۲/۴	تعداد	۱۰
			درصد	۲۳/۸
۱۹	۹	۱۰	تعداد	۲۷/۶
			درصد	۲۳/۸
۴۵/۲	۲۳/۸	۲۷/۶	تعداد	۱۴
			درصد	۶۶/۷
۲۲	۱۰	۱۴	تعداد	۱۰
			درصد	۲۷/۶
۵۷/۱	۵	۱۰	تعداد	۲۷/۶
			درصد	۲۳/۸
۱۵	۵	۱۰	تعداد	۱۴
			درصد	۲۳/۸
۳۵/۷	۲۳/۸	۲۷/۶	تعداد	۱۴
			درصد	۶۶/۷
۲۵	۱۱	۱۴	تعداد	۱۳
			درصد	۵۲/۴
۵۹/۵	۵۷/۱	۶۱/۹	تعداد	۱۳
			درصد	۶۱/۹
۲۰	۷	۱۳	تعداد	۱۰
			درصد	۲۳/۸
۲۷/۶	۱۰	۱۰	تعداد	۲۷/۶
			درصد	۲۷/۶
۲۰	۱۰	۱۰	تعداد	۱۰
			درصد	۲۷/۶
۲۷/۶	۲۷/۶	۲۷/۶	تعداد	۱۰
			درصد	۲۳/۸
۱۵	۵	۱۰	تعداد	۲۷/۶
			درصد	۲۳/۸
۳۵/۷	۲۳/۸	۲۷/۶	تعداد	۲۷/۶
			درصد	۲۳/۸
N=۲۲	N=۲۱	N=۲۲		

جدول فوق اولویت منابع مورد استفاده برای تولید اطلاعات علمی را نشان می‌دهد. چنانچه ملاحظه می‌شود، اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی به پایگاه‌های اطلاعاتی، کتاب‌های لاتین، مجلات لاتین و نمایه‌های بیشتر برای تولید علم اشاره کرده‌اند. اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی نیز از کتاب‌های فارسی، مجلات فارسی، مجلات لاتین و اینترنت بیشتر برای تولید علم استفاده کرده‌اند.

جدول ۱۳. توزیع فراوانی روند تولید علم در طول سال‌های مورد پژوهش در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران

عنوان	۸۱-۸۵	۷۵-۸۰	χ^2	DF	α
دانشگاهها دولتی	۲۶	۲۲۲	۷,۷۵	۱	۰,۰۵
دانشگاههای آزاد	۲۰۰	۱۴۶	۱۲,۱۹	۱	۰,۰۵
جمع	۲۲۶	۳۶۸			

با توجه به آزمون کای اسکور انجام شده چون مقدار χ^2 (۷,۷۵) با درجه آزادی یک در سطح آلفای ۰,۰۵ معنی دار است، بنابراین اعضای هیأت علمی دانشگاه دولتی طی سال‌های ۸۱ الی ۸۵ به طور معنی داری نسبت به سال‌های ۷۵ الی ۸۰ بیشتر نسبت به تولید اطلاعات علمی اقدام نموده‌اند.

در دانشگاه آزاد اسلامی نیز، چون مقدار χ^2 (۱۲,۱۹) با درجه آزادی یک و آلفای ۰,۰۵ معنی دار است، اعضای هیأت علمی این دانشگاه نیز به طور معنی داری نسبت به تولید اطلاعات علمی در سال ۸۱ الی ۸۵ اقدام نموده‌اند.

به احتمال قوی، اقدام وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری و نیز اقدام دانشگاه آزاد در سال‌های اخیر در اعلام دادن امتیاز به استادانی که انتشارات علمی داشته باشند، در این امر بی‌تأثیر نبوده است.

جدول ۱۴. توزیع فراوانی تولیدات اعضای هیأت علمی به صورت تالیفی و ترجمه‌ای

تولیدات تالیفی و ترجمه‌ای	دانشگاه دولتی		دانشگاه آزاد	
	تالیف	ترجمه	تالیف	ترجمه
تعداد	۳۸۱	۷۲	۱۸۸	۱۱۴
درصد	۸۴,۱	۱۵,۹	۶۲,۳	۳۷,۷
جمع	۴۵۳		۳۰۲	
یافته‌های آماری	$\chi^2 = 21,0$		$\chi^2 = 18,1$	
	DF=1		DF=1	
	$\alpha = 0,05$		$\alpha = 0,05$	

با توجه به آزمون آماری انجام شده، چون مقدار χ^2 محاسبه شده برای اعضای دانشگاه آزاد اسلامی (۱۸,۱) با درجه آزادی یک و آلفای ۰,۰۵ معنی دار است، بنابراین اعضای دانشگاه آزاد اسلامی به طور معنی داری نسبت به تالیف، مقابل ترجمه اقدام کرده‌اند.

در دانشگاه دولتی نیز مقدار χ^2 محاسبه شده (۲۱,۰) با درجه آزادی یک و آلفای ۰,۰۵ معنی دار است، بنابراین اعضای دانشگاه دولتی نیز به طور معنی داری نسبت به تالیف منابع و اطلاعات علمی اقدام کرده‌اند در مقایسه دو دانشگاه نیز باید گفت: در دانشگاه دولتی، تالیف به مراتب بیشتر از دانشگاه آزاد اسلامی بوده است.

جدول ۱۵. توزیع فراوانی عوامل کاهش تولیدات علمی

ردیف	عنوان منابع در تولیدات علمی	زیاده	کمتر	فراوانی نسبی
۱	طولانی بودن مراحل تصویب طرحها، کتب تالیفی و ترجمه‌های ارائه شده تا مرحله چاپ	۱۶	۱۴	۱۰,۶
۲	وجود منابع مختلف برای شرکت در سمینارها و کنفرانسها	۱۷	۱۰	۹,۵
۳	ضعف امکانات پژوهشی	۱۷	۸	۸,۸
۴	عدم احترام اساتید برای فرصت‌های مطالعاتی	۱۲	۱۴	۸,۸
۵	کم ارزش بودن کارهای علمی در جامعه	۸	۱۶	۸,۵
۶	کمبود وقت	۱۲	۱۱	۸,۱
۷	بازن بودن میزان حق التحقیق	۱۴	۹	۷,۷
۸	کمبود بودجه	۱۶	۶	۷,۷
۹	کمبود منابع علمی در دسترس	۱۱	۸	۶,۷
۱۰	عدم آشنایی با زبان خارجی	۵	۹	۶,۹
۱۱	درگیر بودن با انتقال به کارهای اداریه اجرایی	۶	۸	۶,۹
۱۲	ضعف روحیه تحقیق	۹	۴	۶,۶
۱۳	وجود مسائل و مشکلات معیشتی	۵	۶	۶,۹
۱۴	نقصانی معانات غیر مولف به تدریس	۵	۴	۶,۶
۱۵	عدم آشنایی کامل با روش‌های تحقیق	۱	۵	۶,۱

همان‌گونه که ملاحظه می‌گردد، مشکل "طولانی بودن مراحل تصویب طرح‌ها، کتب تالیفی و ترجمه‌های ارائه شده تا مرحله چاپ" با ۱۰/۶ درصد از نظر هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی بیشترین تأثیر را در کاهش تولیدات علمی دارد، اما نسبت به جدول قبلی، چینش ترتیبی مشکلات از نظر تأثیر در کاهش تولیدات علمی متفاوت شده است. به عنوان مثال، مشکل "کمبود بودجه" با ۷,۷ درصد در اولویت هشتم می‌باشد، مشکل "عدم آشنایی کامل با روش‌های تحقیق" با ۲,۱ درصد از نظر هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی کمترین تأثیر را در کاهش میزان تولیدات علمی دارد.

برای مقایسه تولیدات علمی منطقه‌ای (داخل کشور و خارج کشور) چون کتاب‌های علمی فارسی و غیر فارسی فرامنطقه‌ای است، لذا صرفاً انتشار مقاله در انتشارات داخلی و سمینارهای داخلی به عنوان تولید علمی داخلی در نظر گرفته شده و همچنین انتشار مقاله در انتشارات خارجی و سمینارهای خارجی نیز، به منزله تولید علمی خارجی مدنظر قرار گرفته است.

جدول ۱۶. توزیع فراوانی تولیداتی علمی اعضای هیات علمی بصورت داخلی و خارجی

تولیدات علمی در سمینار و انتشارات	دانشگاه دولتی		دانشگاه آزاد	
	داخلی	خارجی	داخلی	خارجی
تعداد	۳۱۵	۸۳	۲۲۵	۱۳
درصد	۷۹.۱	۲۰.۹	۹۴.۵	۵.۵
جمع	۳۹۸		۲۳۸	
بافته های آماری	$x^2 = 188,84$		$x^2 = 135,25$	
	DF=1		DF=1	
	$\alpha = 0,05$		$\alpha = 0,05$	

با توجه به آزمون کای اسکور انجام شده، چون مقدار x^2 در گروه هیات علمی دانشگاه دولتی (۱۳۵,۲۵) با درجه آزادی یک و آلفای ۰/۰۵ معنی دار است بنابراین در این گروه بیشتر تولیدات علمی در داخل کشور انجام شده است. در دانشگاه آزاد اسلامی نیز چون مقدار x^2 (۱۸۸,۸۴) در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی دار است، بنابراین در این گروه نیز تولیدات به طور معنی داری در داخل انجام شده است، بنابراین در دانشگاه آزاد اسلامی نیز تولیدات علمی به طور معنی داری در داخل کشور بوده است.

نتیجه گیری

از نظر توزیع پراکندگی، زنان ۶۴/۳ درصد و مردان ۳۵/۷ درصد از اعضای هیات علمی گروه های کتابداری در دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران را تشکیل می دهند. اکثر اعضای هیات علمی دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی بین ۵۰ تا ۵۰+ بیشتر از ۵۰ سال، از لحاظ سنی قرار گرفته اند.

نتایج نشان می دهد از مجموع اعضای هیات علمی، ۷۳/۸ درصد دارای مدرک دکتری، ۰/۱۹ درصد کارشناسی ارشد و ۷/۱ درصد دانشجوی دکتری بوده اند که از بین این تعداد و درصد ها با توجه به جدول ۴/۶۹ درصد در مرتبه علمی استادیاری، ۲۸/۶ درصد در مرتبه مربی و ۲/۴ درصد نیز دارای مرتبه استادی بوده اند. بنابراین می توان بین مدرک تحصیلی و مرتبه علمی نیز رابطه ای در نظر گرفت که با افزایش سطح مدرک تحصیلی، درجه علمی اعضای هیات علمی به سطح بالاتر افزایش می یابد.

بنابر اطلاعات حاصل شده، ۶۶/۷ درصد از کل اعضای هیات علمی دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی بین ۲۰-۱۰ سال، ۱۴/۳ درصد کمتر از ۱۰ سال و ۱۱/۹ درصد بیشتر از ۲۰ سال سابقه خدمت دارند و این نشان می دهد که اعضای هیات علمی دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی، بیشترین سابقه خدمت را بین سال های ۲۰-۱۰ را دارند. از بین اعضای هیات علمی مورد مطالعه (دو گروه) ۷۸/۶ درصد در مرحله رسمی قطعی، ۱۶/۷ درصد در مرحله رسمی آزمایشی و درصد خیلی کمی، ۴/۸ درصد در مرحله

پیمانی قرار دارند. بنابراین می توان گفت: اکثر اعضای هیات علمی دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی، در وضعیت استخدام قطعی بوده اند. یافته ها نشان می دهد که میزان آشنایی اعضای هیات علمی دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی به زبان انگلیسی، ۴۲/۸ درصد است و اعضای هیات علمی، پتانسیل بیشتری دارند برای تولید علم از زبان انگلیسی استفاده کنند تا از زبان های خارجی دیگر (عربی، فرانسه، آلمانی).

در مورد میزان استفاده از پایگاه های اطلاع رسانی و اینترنت در تولید اطلاعات علمی، یافته ها نشان می دهد، تقریباً هر دو گروه مورد مطالعه ۱۰۰ درصد اظهار داشته اند که آنها از پایگاه های اطلاع رسانی و اینترنت در تولید اطلاعات علمی خودشان استفاده کرده اند. از کل درصد، ۳۱/۷ درصد در حد خیلی زیاد، ۳۶/۶ درصد در حد زیاد، ۱۲ درصد متوسط و ۲/۴ درصد خیلی کم استفاده از اینترنت و پایگاه های اطلاع رسانی را در بالارفتن تولید اطلاعات علمی مؤثر دانسته اند و در مقایسه می توان گفت: دانشگاه های آزاد اسلامی با اختلاف خیلی کمی نسبت به دانشگاه های دولتی (۴۰ درصد) تأثیر اینترنت و پایگاه های اطلاع رسانی را در تولید علم در حد خیلی زیاد دانسته اند.

با توجه به یافته های بدست آمده در دانشگاه های دولتی، ۷۰ مورد طرح پژوهشی انجام گرفته است و ۱۶ مورد در دست اجرا می باشد، در حالی که در دانشگاه های آزاد اسلامی ۴۱ مورد طرح انجام گرفته و ۹ مورد در دست اجرا می باشد. همچنین تعداد پایان نامه هایی که طی سال های مورد پژوهش دانشگاه های دولتی راهنمایی و مشاوره شده است، ۱۵۶ مورد و در دانشگاه های آزاد اسلامی، ۲۹۱ مورد می باشد. دلیل زیاد بودن پایان نامه های انجام شده در دانشگاه های آزاد اسلامی این است که هر ساله تقریباً دانشگاه های آزاد اسلامی دو برابر دانشگاه های دولتی دانشجوی ارشد می پذیرند.

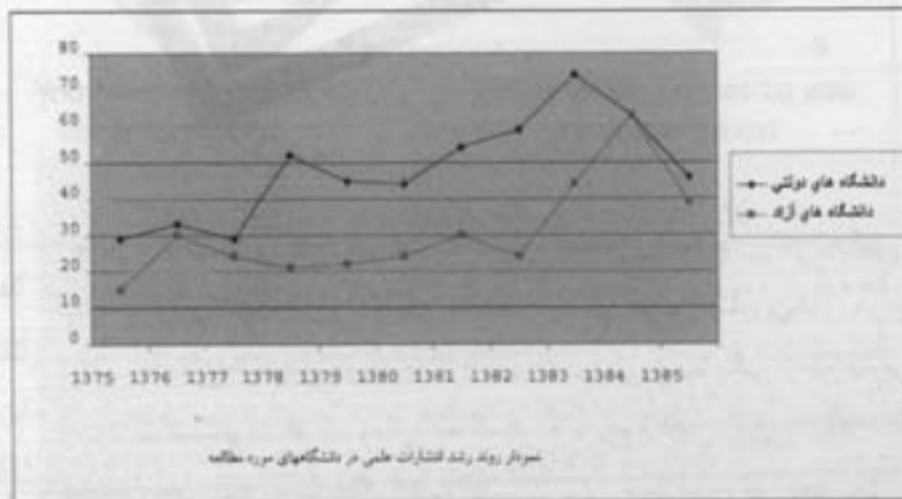
در مورد میزان صرف وقت برای فعالیت های پژوهشی، توسط اعضای هیات علمی مورد مطالعه، اعضای هیات علمی دانشگاه های دولتی اظهار به پنج ساعت و بیشتر با ۵۲/۴ درصد و ۱۴/۳ درصد چهار ساعت، ۲۳/۸ درصد سه ساعت داشته اند و هیات علمی دانشگاه های آزاد اسلامی ۶۶/۷ درصد پنج ساعت و بیشتر، ۱۹ درصد چهار ساعت و درصد کمی سه ساعت در هفته برای پژوهش وقت صرف می کنند.

از ۸۶۴ عنوان کل منابع تولید شده توسط اعضای هیات علمی دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی استان تهران، تعداد ۴۵ عنوان آن برابر با ۸/۵ درصد مربوط به کتاب فارسی، تعداد ۸ کتاب غیر فارسی معادل ۱/۵ درصد، تعداد ۲۷۵ مقاله منشر شده در نشریات داخلی و خارجی معادل ۵۲ درصد، تعداد ۱۲۳ مقاله ارائه شده در سمینارهای داخلی و خارجی معادل ۲۳/۳ درصد و تعداد ۷۷ طرح پژوهشی معادل ۱۴/۶ درصد در دانشگاه های دولتی بوده است. این در حالی است که از کل منابع تولید شده، تعداد ۴۹ عنوان آن برابر با ۱۴/۶ درصد مربوط به کتاب فارسی، تعداد ۹ کتاب غیر فارسی معادل ۲/۷ درصد، تعداد ۱۹۶ مقاله منشر شده در نشریات داخلی و خارجی معادل ۵۸/۳ درصد، تعداد ۴۲ مقاله ارائه شده در سمینارهای داخلی و خارجی معادل ۱۲/۵ درصد و تعداد ۴۰ طرح پژوهشی معادل ۱۱/۹ درصد در دانشگاه های آزاد اسلامی استان تهران تولید شده است که با یک نگاه می توان دریافت دو دانشگاه مورد مطالعه از لحاظ تولید مقالات در نشریات داخلی غنی تر بوده اند.

جدول ۱۷. توزیع فراوانی مهمترین موانع کاهش تولید علم اعضای هیأت علمی مورد مطالعه

ردیف	عنوان موانع در تولیدات اطلاعات علمی	فراوانی	فراوانی نسبی
۱	طولانی بودن مراحل تصویب طرحها، کتب نالیسی و ترجمه های ارائه شده تا مرحله چاپ	۳۰	۱۰.۶
۲	وجود موانع مختلف برای شرکت در سمینارها و کنفرانسها	۲۷	۹.۵
۳	ضعف امکانات پژوهشی	۲۵	۸.۸
۴	عدم اعزام اساتید برای فرصت های مطالعاتی	۲۵	۸.۸
۵	کم ارزش بودن کارهای علمی در جامعه	۲۴	۸.۵
۶	کمبود وقت	۲۳	۸.۱
۷	پایین بودن میزان حق التحقیق	۲۲	۷.۷
۸	کمبود بودجه	۲۲	۷.۷
۹	کمبود منابع علمی در دسترس	۱۹	۶.۷
۱۰	عدم آشنایی با زبان خارجی	۱۴	۴.۹
۱۱	درگیر بودن یا اشتغال به کارهای اداری و اجرایی	۱۴	۴.۹
۱۲	ضعف روحیه تحقیق	۱۳	۴.۶
۱۳	وجود مسائل و مشکلات معیشتی	۱۱	۳.۹
۱۴	تخصیص ساعات غیر موظف به تدریس	۹	۳.۲
۱۵	عدم آشنایی کامل با روش های تحقیق	۶	۲.۱

روند اطلاعات علمی در سال های مختلف در دو دانشگاه مورد مطالعه، طبق یافته های به دست آمده نشان می دهد طی این سال های مورد پژوهش روند تولید علم سیر صعودی داشته است و در سال ۸۳ در دانشگاه های دولتی بیشترین تولیدات علمی را مشاهده می کنیم و در دانشگاه های آزاد اسلامی در سال ۸۴ بیشترین تولید علمی را داشته اند. نمودار زیر دلیلی است برای اثبات گفته ها.

تولیدات علم

۱. فراهم کردن تسهیلات، امکانات و بودجه مناسب برای انجام تحقیقات و پژوهش ها.
۲. پیشنهاد می شود مقررات اداری و اجرایی مورد بازنگری قرار گیرند و مقررات دست و پاگیر در رابطه با تصویب تولیدات علمی (طرح های تحقیقاتی ...) حذف گردند.
۳. پیشنهاد می گردد برنامه های کوتاه مدت باز آموزشی و آموزش های ضمن خدمت برای تقویت بنیه علمی (روش تحقیق، جستجو در اینترنت و پایگاه های اطلاعاتی) اعضای هیأت علمی برگزار گردد.
۴. پژوهش های مشابه پژوهش حاضر که انگیزه رقابت اعضای هیأت علمی دانشگاه های آزاد اسلامی و دانشگاه های دولتی را تقویت می نماید به صورت منظم تهیه و نتایج حاصله در بین دانشجویان و اعضای هیأت علمی دانشگاه ها منتشر گردد.
۵. توسط انجمن کتابداری ایران تولیدات علمی کتابداری در معرض دسترس سازمان ها، وزارتخانه ها، شرکت ها و ... قرار گیرد و طی یک تعامل دو طرفه نیازهای این نهادها در خصوص تولیدات کتابداری مشخص گردد تا تولیدات علمی کتابداری مشتری مدار و کاربردی تر گردد.

رتال جامع علوم انسانی

پیشنهادهایی برای پژوهش های آینده

۱. بررسی وضعیت کمی تولیدات علمی گروه های کتابداری در سطح کشور.

منابع

۱. حری، عباس، بررسی فعالیت های علمی و پژوهشی اعضای علمی رشته کتابداری و اطلاع رسانی ایران تا پایان سال ۱۳۷۸، فصلنامه کتاب، دوره یازدهم، شماره ۲، (تابستان ۱۳۷۹)، ۳۶-۹.
۲. حری، عباس، (۱۳۸۰)، آیین نگارش علمی، تهران: دبیر خانه هیأت امنای کتابخانه های عمومی کشور.
۳. فروغی نیا، فیض ل. (۱۳۸۲)، بررسی وضعیت تولید اطلاعات علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه (۱۳۸۱-۱۳۷۲)، پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

پاورقی

۱. عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان